

बागमती प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालयसँग सम्बन्धित आर्थिक वर्ष
२०७८।७९ को नीति तथा कार्यक्रम

१०. कोभिड-१९ ले विद्यालय शिक्षण सिकाइमा पारेको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न वैकल्पिक पद्धति मार्फत शिक्षण सिकाइलाई निरन्तरता दिइने छ ।

११. कोभिड-१९ को कारण आमाबाबु दुवै गुमाएका बालबालिकाहरूलाई स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा मासिक ३ हजारका दरले शैक्षिक तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गरिने छ ।

१०४. सामाजिक तथा आर्थिक रूपान्तरणका लागि सङ्घ र स्थानीय तहको सहकार्यमा दक्ष, सीपयुक्त, प्रतिस्पर्धी, उद्यमशील तथा नवप्रवर्तनशील जनशक्ति उत्पादन गरी मानवपुँजीको विकास गरिने छ ।

१०५. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने थलोको रूपमा स्थानीय तहको सहकार्यमा एक जिल्लामा एक बालविकास केन्द्रलाई नमुना केन्द्रको रूपमा स्तरोन्नति गरिने छ । अति गरिब, लोपोन्मुख, अति सीमान्तकृत र अल्पसङ्ख्यक समूदायका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षाको पहुँचमा ल्याउन गुरुयोजना स्वीकृत भएका पाँच ओटा आवासीय विद्यालयहरूको भौतिक तथा शैक्षिक पक्षको सुदृढीकरण गरिने छ ।

१०६. प्रदेश शैक्षिक नीति र दश वर्षीय शिक्षा क्षेत्र योजना स्वीकृत गरी लागु गरिने छ । प्रदेश तहबाट माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (कक्षा दश) सञ्चालन, व्यवस्थापन र प्रमाणीकरण गर्न कानुनी व्यवस्थासहितको प्रदेश परीक्षा बोर्ड गठन गरिने छ ।

१०७. "बागमती प्रदेशको इच्छा, समृद्धिको लागि प्राविधिक शिक्षा" कार्यक्रमअन्तर्गत सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय एवम् शिक्षालयहरूमा प्राविधिक शिक्षा सुरु गरिएको छ । यस्ता शिक्षण संस्थाहरूमा शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको विकासमा सहयोग गरिने छ । औपचारिक तथा अनौपचारिक पद्धतिबाट प्राप्त ज्ञान, सीप र दक्षताको परीक्षण र प्रमाणीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१०८. राष्ट्र निर्माणमा योगदान दिन सक्ने गुणस्तरीय जनशक्ति उत्पादन गर्न प्रदेश विश्वविद्यालय स्थापना गरिने छ । संभावित स्थानमा मानित

विश्वविद्यालय स्थापना गरिने निती लिइने छ । सामुदायिक क्याम्पसको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग गरिने छ ।

१०९. सामुदायिक क्याम्पसमा अध्ययनरत छोरी बुहारीलाई प्रदान गरिने छात्रवृत्ति कार्यक्रमअन्तर्गत हालसम्म ९०० जनालाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइएको छ । यस कार्यक्रमलाई आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका दलित र अल्पसङ्ख्यक वर्गलाई प्राथमिकतामा राखी निरन्तरता दिइने छ ।

११०. सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि हालसम्म १३३ ओटा सामुदायिक विद्यालयमा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला र १०० ओटा सामुदायिक विद्यालयमा विज्ञान तथा विषयगत प्रयोगशालाहरू स्थापना भएका छन् । थप विद्यालयहरूमा प्रयोगशाला स्थापना गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

१११. शून्य दरबन्दी भएका २६२ ओटा सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूलाई प्रदान गर्दै आएको माध्यमिक शिक्षक अनुदानलाई मूल्याङ्कनका आधारमा निरन्तरता दिइने छ । नमुना विद्यालय विकास गुरूप्रयोजना लागु भएका २० ओटा सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा सञ्चालित कार्यक्रमलाई मूल्याङ्कनका आधारमा निरन्तरता दिइने छ ।

११२. शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि प्रधानाध्यापक र शिक्षकको पेसागत क्षमता विकासका लागि तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । तालिम प्रदायक संस्थाको सुदृढीकरण गरिने छ । सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।

११३. गरिबीको रेखामुनी रहेको परिचय पत्र प्राप्त परिवारका विद्यार्थीहरूलाई सामुदायिक विद्यालयमा माध्यमिक शिक्षासम्म कुनै पनि शीर्षकमा शुल्क नलाग्ने व्यवस्था गरिने छ ।

११४. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमा भौतिक पूर्वाधार निर्माण र पुस्तकालय स्थापना गरी बहुउद्देश्यीय एकीकृत सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गर्न स्थानीय तहसँग सहकार्य गरिने छ ।

११९. प्रदेश विज्ञान प्रविधि ऐन, नियम तर्जुमा गरिने छ । प्रदेश विज्ञान प्रविधि कोष स्थापना गरी हाल सञ्चालनमा रहेको युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन कोषलाई यसमा समाहित गरिने छ । प्रदेशस्तरीय विज्ञान सङ्ग्रहालय स्थापना सम्बन्धमा अध्ययन गरिने छ । विज्ञान प्रविधिको खोज र अनुसन्धानलाई विद्यालय तह देखिनै शिक्षण सिकाइमा आबद्ध गरिने छ ।

१२०. नयाँ ज्ञान तथा प्रविधिको अनुसन्धान, विकास र नवप्रवर्तनमा युवा वैज्ञानिकहरूलाई प्रोत्साहन गरिने छ । प्रदेश युवा परिषद्द्वारा युवाहरूमा सीप, शिक्षा र उद्यमशीलता विकास गरिने छ । प्रदेशभित्र रहेका मौलिक ज्ञान तथा परम्परागत प्रविधिको स्तरोन्नति तथा व्यावसायीकरण गर्नका लागि प्रोत्साहित गरिने छ ।

१२१. शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकासका क्षेत्रमा स्वयं सेवा गर्न चाहने सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट सेवा निवृत्त भएका र विशेष ज्ञान सीप भएका व्यक्तिहरूका लागि विशेष प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

१२२. प्रदेशभित्रका पराम्परागत खेलकुदको पहिचान र प्रवर्धन गरिने छ । समुदायस्तर देखि नै खेल र खेल संस्कृतिको विकास र प्रवर्धनका लागि प्रदेशस्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिने छ । राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विशेष योगदान पुऱ्याएका खेलाडी र खेल क्षेत्रका व्यक्तिहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिने छ ।

१२३. प्रदेशभित्र निर्माणाधीन खेलकुद पूर्वाधारको निर्माण कार्य दुई वर्षभित्र सम्पन्न गरिने छ । प्रदेशभित्र निर्माण सम्पन्न भएका रङ्गशाला र कर्भडहलहरूको संरक्षण, सञ्चालन र व्यवस्थापन प्रदेश खेलकुद विकास परिषद् र स्थानीय तह बिचको सहकार्य र साझेदारीमा गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । चितवन जिल्लामा जीवराज आश्रित रङ्गशाला निर्माणका

लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ। भूगोलअनुसार विद्यालय र समुदायस्तरमा खेल मैदान निर्माण गर्ने कार्यलाई तिब्रता दिइने छ ।

१२४. प्रदेश तहमा श्रम तथा रोजगारको विकास र प्रवर्धनका लागि प्रदेश श्रम तथा रोजगार नीति स्वीकृत गरी कानून तर्जुमा गरिने छ । अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकहरू तथा स्वरोजगार श्रमिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षाको दायरामा ल्याउनका लागि प्रत्येक स्थानीय तहमा श्रमिक अभिलेखीकरण प्रणालीको थालनी गरिने छ । रोजगार तथा स्वरोजगार सिर्जनाका लागि व्यावसायिक तथा सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरिने छ ।

१२५. “प्रदेश र स्थानीय तहको एउटै सन्देश: बालविवाहमुक्त हाम्रो प्रदेश” भन्ने अभियानसहित सुरु भएको बालविवाह मुक्त प्रदेश घोषणा गर्ने कार्यक्रमलाई स्थानीय तहसँगको समन्वय र सहकार्यमा निरन्तरता दिइने छ ।

१२६. आमा र बाबु दुवै नभएका बालबालिकाहरूलाई प्रदान गरिदै आएको सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा निरन्तरता दिइने छ ।

१२७. प्रादेशिक लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणसम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी कार्यन्वयनमा ल्याइने छ । प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको योजना, बजेट तथा उपलब्धिहरूको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको थालनी गरिने छ । एकल महिला, दलित, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक, लोपोन्मुख तथा सीमान्तकृत समुदायका महिला, अपाङ्गता भएका महिलाको सामाजिक र आर्थिक सशक्तीकरणका लागि सीप, पुँजी र प्रविधि उपलब्ध गराइने छ ।

१२८. लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिने छ । लैङ्गिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपोसार र कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहारबाट पीडित तथा प्रभावित व्यक्ति एवम् जोखिममा रहेका एकल महिला, महिला, किशोर किशोरी, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यकको

उद्धार, राहत, मनोसामाजिक, मनोविमर्श सेवा, पुनर्स्थापना लगायतका सामाजिक संरक्षण प्रदान गर्न एकीकृत सामाजिक सुरक्षा प्रदान गरिने छ।

१२९. अन्तरसरकारी तथा सामाजिक सङ्घसंस्थाको समन्वय र साझेदारीमा बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र लैङ्गिक हिंसा प्रभावित एकल महिला तथा महिलाको संरक्षणका लागि संरक्षण गृह (सेफ होम), बाल गृह, ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक आश्रमलगायतको भौतिक संरचना निर्माण तथा सञ्चालन र व्यवस्थापन गरिने छ ।

१३१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि मागमा आधारित सीप तथा क्षमता विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । सहयोगापेक्षी सडक मानवमुक्त बागमती प्रदेश कार्यक्रमलाई स्थानीय तह र साझेदारी संस्थासँगको समन्वय तथा सहकार्यमा निरन्तरता दिइने छ । स्थानीय तह र गैरसरकारी संस्थासँगको सहकार्यमा ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागि दिवा सेवा तथा सचेतनासम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।